

FYRISAGNIR OG SERLIG ORÐ

1

Eini hjún, sum búgva í Havn, eiga tvey vaksin børn. Tey ætla at halda veitslu. Børnini búgva í útlondum. Tey hava lisið í útlondum og eru ikki flutt heim aftur til Føroya at búgva.

Foreldrini sita við telduna, tí tey vilja tosa við børnini. Tey hava ein familjubólk á netinum, sum tey brúka at samskifta ígjøgnum.

Veitslan verður leygarkvøldið fyri ólavsøku. Hon verður hildin heima, tí tey halda, at tað er hugnaligari.

2

Ása og Villiam eru fødd og vaksin upp í Føroyum. Foreldrini eiga eini sethús. Sethúsini eru stór og rúmlig. Tey eru í trimum hæddum, og garður er um húsini. Húsini hava kjallara, miðhædd og loft.

Føroyingar hava stór hús. Nógvar familjur hava fleiri børn. Vanligt er, at fleiri ættarlið búgva saman.

3

Í Føroyum er veðrið ofta ringt, og føroyingar eru nógv inni. Teir fáa ofta vitjan í heiminum. Fólk koma inn at fáa sær ein drekkamunn og at práta. Nógvum føroyingum dámar best te við mjólk í. Best dámar fólki enskt te. Tey flestu drekka eisini kaffi. Serliga ung fólk drekka nógv kaffi. Nógvar skuffukøkur verða bakaðar í Føroyum.

4

Føroyingar vitja ofta familju og vinir. Fólk koma nógv saman heima hjá hvør øðrum. Tey sita saman og práta. Ofta sita konur og binda, meðan tær fáa sær drekkamunn og tosa saman. Fólk kunnu eisini sita saman og spæla kort. Nógv sita eisini saman og fortelja søgur. Føroyingar hava tætt samband við familju og vinir.

5

Nógvar familjur hava børn ella systkin, ið eru búsett í útlondum. Vit kalla tey fyri útisetar. Nógv ung fólk fara av landinum fyri at lesa í útlondum. Tey flestu fara til Danmarkar ella hini Norðurlondini at lesa. Tað eru eisini tey, ið velja at fara longur út í heim at lesa. Føroyingar lesa um alt Evropa og fleiri hava verið í Kina og lisið. Ikki øll venda heim aftur til Føroya at búgva.

6

Føroyingar halda ofta stórar veitslur. Tað kann til dømis vera ein rundur føðingardagur, eitt brúdleyp ella eitt silvurbrúdleyp. Tá savna føroyingar ofta familju og vinir saman at hátíðarhalda dagin.

Nógv hava flaggstong í garðinum, og er okkurt gleðiligt ella ein merkisdagur sum ólavsøka, so verður flaggað á fullari stong. Er okkurt syrgiligt hent, til dømis sum deyðsfall í familjuni, so verður flaggað í hálvari stong. Føroyska flaggið eitur “Merkið”.

7

Í veitslum eta vit ofta føroyskan mat. Tá er ofta fiskur á borðinum. Tað kann eisini verða lambskjót ella oksakjót. Fiskur kann vera turrur ella ræstur ella saltaður ella skorin sum flak. Vit elska okkara fisk. Vit halda, at hann er heimsins besti. Sama er við okkara seyðakjoti. Eingin hevur so gott kjøt sum vit. Vit eta tað feskt, ræst ella turt.

8

Føroyingar elska at syngja í veitslum. Vit syngja føroyskar sangir, norðurlenskar sangir, enskar sangir og eisini onkrar týskar. Ofta er eitt sanghefti á borðinum, tá veitsla er. Í hesum heftinum eru ikki bara sangir, men eisini myndir kunnu vera í heftinum. Er talan um føðingardag ella brúdleyp, so síggjast myndir av teimum, ið verða hátíðarhildin við veitslu. Ofta er onkur, ið spælir gittara ella harmoniku til felagssangin. Tað ger fólk so glað og kát og fær tey at syngja væl við.

9

Greiðið frá í felag, hvat hesi orðini merkja:

Borðreiða, omaná, fótatraðk, poetiskur, føroyskur dansur, skipari til føroyskan dans, orðstýrari, stev, kvæði, evstamark, miðlar, samskifti, siðvenja, heraðshornum og svartfuglur.

Um teg og meg

Tit kunnu brúka hesi lyklaorðini:

eg eiti – eg arbeiði – eg búgvi – eg eri – kona – maður – ung – gomul –
genta – drongur – systkin – børn – eg komi úr – land – tjóðskapur –
eg gangi – mín frítíð – eg spæli – eg renni – eg eti – mítt heimland – býur
– høvuðsstaður

Skriva lyklaorð í heftið,
Fortel hinum um teg; brúka lyklaorðini.

Orðabólkar

Bólka tey orðini, ið hoyra til eina familju:

abbi – pápi – vinur – sonur – skúli – maður – beiggi

Bólka tey orðini, ið hoyra til tað at vera kvennkyn:

kona – omma – systir – dóttir – barnagarður – mamma – býur

Persónsforð og sagnorð

Deil orðini upp í orðaflokkarnar persónsforð og sagnorð.

eg – býr – spyr – hann – eri – tey – eiti – sigur – tú – vil – eiga – svarar – hon – ganga – spæla – vit – skriva – tað – tit

Persónsforð

Sagnorð

Rakul og Tummas eru eini hjún, sum búgva í Havn, og tey eiga tvey vaksin børn. Nú ætla tey at halda eina summerveitslu. Tey hava ikki hildið veitslu, síðan korona legði alt Evropa stilt.

Foreldrini sita við telduna, tí tey vilja tosa við børnini, Ásu og Villiam, sum bæði búgva í útlondum. Tey hava ein familjubólk á netinum, sum tey brúka at samskifta ígjøgnum. Børnini hava lisið í útlondum og eru ikki vend heim aftur til Føroya at búgva.

Finn 10 ymisk navnorð í tekstinum og skriva tey her

Vel tær 10 onnur orð í tekstinum á bls. 6, sum ikki eru navnorð ella sagnorð, og flokka tey í orðaflokkar.

Skriva tey her saman við orðaflokkinum

Orð	Orðaflokkur

Bend øll sagnorðini niðanfyri í 1., 2. og 3. persóni í eintali í nútíð

Navnháttur	1. pers. eintal	2. pers. eintal	3. pers. eintal
at telja	<i>eg telji</i>	<i>tú telur</i>	<i>hann/hon/tað telur</i>
at bjóða			
at nema			
at gjalda			
at plaga			
at borðreiða			

Bend sagnorðini og set tey inn í smáar setningar í 1., 2. og 3. persóni.

at telja

Eg telji upp í trý

Tú telur allar bilarnar

Hann/hon/tað telur øll tey reyðu bommini á borðinum

at bjóða

at nema

at gjalda

at plaga

at borðreiða

Orðatilfar

Tú kanst brúka sprotin.fo/ f0-f0

Greina merkingina av hesum navnorðunum.

hjún	
vaksin	
veitsla	
korona	
foreldur	
telda	
útlond	
net	
samskipti	
útiseti	
heim	

Navnorð og kyn

Dømi: Eitt borð, hvørkikyn.

Hvat kyn eru hesi navnorðini (*Kallkyn, kvennkyn, hvørkikyn*)? Set kross.

Orð	Kall	Kvenn	Hværki	Orð	Kall	Kvenn	Hværki
lampa				stólur			
veggur				vindeyga			
hurð				gólv			
loft				gardinur			
málningur				mynd			
dúkur				sofa			

At gera setningar

Tú kanst brúka *bendingar.fo* og *sprotin.fo*

Orð at nýta:

búgva, syngja, flenna, spæla, renna, sigla, fiska, gera, bilur, hús, barn, hundur, skip, bygd, kona, handil, inni, oman, her, har, heima, saman, yvir, niðan, til, frá, hann, hon, tað, vit, tit, tey, tær, teir, okkum, tykkum, mín, tín, mamma, kirkja, garður, trol, kantur, vindeygu, borð, matur

Skriva hesar setningarnar lidnar

Mær dámar so væl at

Mær dámar so væl at

Mær dámar so væl at

Mær dámar so væl at

Mær dámar so væl at

Skriva 5 setningar.

Hvat kyn eru hesi navnorðini (*Kallkyn, kvennkyn, hvørkikyn*)? Set kross.

Orð	Kall	Kvenn	Hværki	Orð	Kall	Kvenn	Hværki
hundur				skip			
bygd				kona			
handil				kirkja			
garður				trol			
kantur				vindeygu			
borð				matur			

Eru hesi sagnorðini veikt bend ella sterkt bend? Set kross

búgva, syngja, flenna, spæla, renna, sigla, fiska, gera

Orð	S	V	Orð	S	V	Orð	S	V	Orð	S	V
búgva			syngja			flenna			spæla		
renna			sigla			fiska			gera		

Setningsgerð

Tekstbrot

Føroyingar vitja ofta familju og vinir. Summi spyrja, um tað er í lagi, at tey koma at vitja, men onnur fara bara inn at fáa sær ein drekkamunn og at práta.

Nógvum føroyingum dámar best te við mjólk í. Best dámar fólki enskt te so sum Tetley og Ty-Phoo-te. Tey flestu drekka eisini kaffi. Serliga ung fólk drekka nógv kaffi. Nógvar skuffukøkur verða bakaðar í Føroyum.

Føroyingar hava tætt samband við familju og vinir. Nógvar familjur hava børn ella systkin, ið eru búsett í útlondum. Vit kalla tey fyri útisetar.

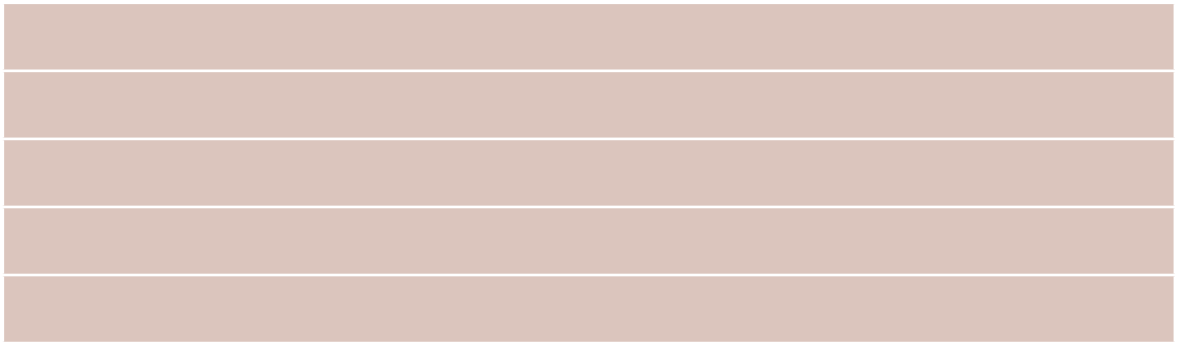
Vel tær 5 ymisk navnorð úr tekstbrotinum

Bend navnorðini í hvør- og hvønnfalli í eintali og í fleirtali

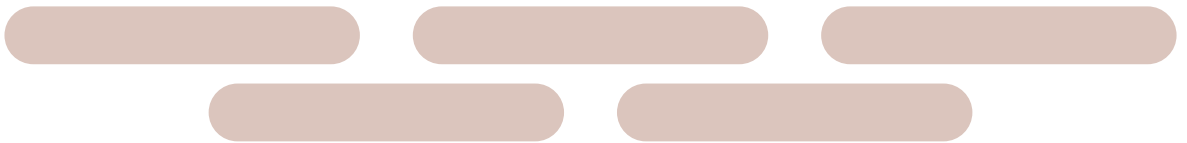
Navnorð	hvørf. eintal	hvønnf. eintal	hvørf. fleirtal	hvønnf. fleirt.

Ger 5 setningar við navnorðunum sum grundliði.

Setningurin skal umframt grundliðin eisini hava umsøgn, ávirki og fyrisetingarlið.

Skriva raðtølini 6., 7., 8., 9., 10. við bókstavum

Umset til føroyskt og skriva í heftið

1

London
3rd May, 2024

Dear Jógvan

I was so sorry that I had to leave Tórshavn last Monday without saying good-bye to you. I tried to phone you, but you were not at work. I think my trip to Faroe Islands was a success. Everybody was so friendly, and you were very kind, too! I had a pleasant journey back to London. I hope to be back in Tórshavn next year.

Yours sincerely

John

2

Hi, my name is Peter, and her name is Nancy. We are born in Australia. We moved to Eysturoy in January. We live in Runavík. We rent a flat. Nancy works at Bakkafrost, and I work at the harbour. Now it is October. The weather is still good. We like to stay here. People are friendly. We have got some friends, and they have invited us to visit them.

3

I live in Tórshavn. Tórshavn is the capital of the Faoe Islands. I like the city, but there are a lot of cars in the city. The houses are very beautiful. They have different colours. You see blue, red, white, yellow, green and a lot of black and brown houses. I think the faroese like colours. Many houses are big, but you also see many tiny houses. The roofs have different colours too. You can even see houses with grass on the roof.

4

I work in Faroe Islands. I have worked here for several years. I hope to get my family to stay her. I have a wife and two children. My daughter is 7 years old, and my son is 9 years old. I miss my family. I travel to my home country for Christmas and in the summertime. I often talk to my family over the internet. I like to talk to them and see them. Next year my wife and my children will come here to visit me.

Tekstbrot

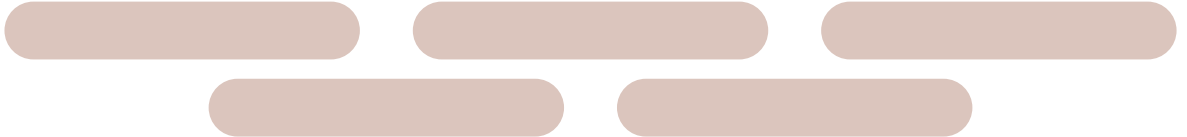
Hanna situr við borðið við vindeygað og etur. Hon hyggur upp á klokkuna á veggnum og sær, at klokkan nærkast átta. Hon heyrir eitt skip. Tað er Norrøna, ið nærkast bryggjuni. Hon hyggur út ígjøgnum vindeygað, reisir seg so og fer eftir einum kikara. Hon má kanna, um pápin er við. Hann hevur siglt úti í heimi við farmaskipi, og hon hevur ikki sæð hann í árávís.

Vel tær 5 ymisk sagnorð úr tekstbrotinum

Bend sagnorðini í 3. persóni eintali og 3. persóni fleirtali

Orð	3. pers. eintal	3. pers. fleirtal

Skriva raðtöluni 1., 2., 3., 4. og 5. við bókstavum

Set hesar fyrisetingarnar saman við einum hóskaði navnorði:

á – í – til – ímillum – ígjøgnum – úr – hjá

á

í

til

ímillum

ígjøgnum

úr

hjá

Tekstbrot til aftursøgn

Arbeiðsháttur: Lærari og næmingur lesa aftursøgnina saman. Lærarin spyr, um ókend orð eru í tekstinum. Tá ið orðini eru gjøgnumgingin, spyr lærarin, um ókendur ella fremmandur framburður kemur fyri í tekstinum. Lærarin greiðir frá, hvussu ljóðfrøðiligu umstøðurnar saman við ljóðreglum ávirka úttaluna.

Síðan arbeiðir næmingurin sjálvstøðugt við aftursøgnini.

Næmingurin lurtar eftir tekstbrotinum, so ofta honum tørvar. Síðan skrivar hann kjarnin í tekstinum eftir minninum. Lærari og næmingur gjøgnumganga aftursøgnina saman, tá ið hon er liðug.

Endamálið: Í høvuðsheitum fær næmingurin móguleika at lurta eftir upplestri, samstundis sum hann kann fylgja við í tekstinum. Tað stuðlar ljóðansinum, tí næmingurin gevur sær far um ljóðini og mennir úttaluna. Tá knýtir næmingurin ljóð og bókstav saman.

Henda venjingin styrkir eisini ansin fyri, hvussu ljóðfrøðiligar umstøður ávirka ljóðreglur í føroyskum og mennir tilvitið um hesi viðurskifti.

Somuleiðis ríkar hetta arbeiðið orðfeingið.

Tað var ein góður summardagur við sól. Eingin vindur var, bara eitt lítið lot. Janus spældi í einum smábáti, sum lá bundin við kaiina. Hann spældi, at hann var í grindadrápi. Hann leikaði í, tí ein hvalur svam undir bátinum.

Við eitt lá Janus í sjónum. Hann var kløkkur og royndi at rópa, men eingin var á kaiini. Eingin sá hann liggja í sjónum, og eingin hoyrði hann rópa. Tað var bara eitt at gera, og tað var at svimja í land. Lukkutíð dugdi hann væl at svimja.

Hann kom vátur og kaldur upp á kaiina og fór beint heim.

2

Sára var ein eldri kona. Hon búði einsamøll í einum gomlum húsum. Hon orkaði illa at ganga, tí knøini vóru slitin. Ein dagin, tá hon skuldi fáa sær náttúrða, sá hon, at hon átti einki breyð eftir. Hvat skuldi hon nú gera? Handilin í bygdini var ov langt burtur. Hon orkaði ikki at fara at keypa. Sum hon stendur og hugsar, gongur úthurðin, og sonur hennara stendur í gongini. “Er alt í lagi, mamma?” spyr hann. “Nei, mær manglar breyð,” svarar mamman. “Eg skal fara at keypa beinanvegin,” segði sonurin og leyp avstað.

3

Pápi Christian og Mariu sigldi úti í heimi. Hann var skipsførari og hevði siglt so leingi, sum tey kundu minnast. Hann var heima eina tíð, men so fór hann út aftur at sigla. Tey vóru altíð í ringum lag, tá ið hann fór avstað. Mamman royndi at siga teimum, at soleiðis var arbeiðið hjá pápanum. Hann noyddist at arbeiða umborð á skipum, sum sigldu um allan heim við vøru. Skipini skuldu flyta vøru aftur og fram og upp og niður ímillum heimsins lond, og tað gjørði pápin saman við øðrum umborð á skipinum.

4

Himmalin er bláur, og sólin skínur. Bøurin er grønur, og havið er blátt. Á sandinum spæla børn, tí nú er summer. Tey hava spann og spaka og byggja sær borgir. So kemur ein hundurin rennandi. Hann er illur og goyr og goyr. Hann er stórur, og pelsurin er loðin. Hann spelar runt ímillum børnini sum ein raket. Ein smágenta fer at gráta, so fer eisini ein smádrongur at gráta, og ímeðan goyr hundurin. Men so reisir ein kona seg. Hon orkar ikki at hoyra børnini gráta. Júst tá rópar hundaeigarin á hundin. Hundurin fer beina leið til eigan.

5

Ein fremmandur maður var eitt heystið komin til bygdina. Fólk tosaðu saman, tí tey vóru forvitin at vita, hvør maðurin var; men eingin í bygdini kendist við mannin. Onkur royndi at tosa við hann, men maðurin svaraði ikki aftur. Hann gekk bara og reikaði um í bygdini uttan at koma í samband við nakran. Ein dagin hvarv maðurin. Eingin visti, hvar hann var farin. Bygdarfólkið visti ikki, um maðurin var útlendingur ella føroyingur.

Um várið sást maðurin aftur í bygdini, tá hevði hann keypt sær hús har, sum foreldur hansara føddust fyri mongum árum síðan.

6

Petur hevði arbeitt sum málari í nógv ár. Hann málaði hús runt um í landinum. Einaferð varð hann biðin at mála eini hús, meðan húsfólkini vóru burturstødd. Tey góvu honum lykilin til húsini og søgdu honum, at málingin stóð í kjallaranum, áðrenn tey fóru av landinum og út í heim. Men tað lögna var, at eingin máling stóð í kjallaranum. Kjallarin var púra tómur.

Hann fór í málingahandilin og spurdi, um hesi góðu fólk høvdu verið og keypt máling har, men tað høvdu tey ikki. Men so kom grannin við málingini, tí kjallarin var stongdur, tá ið fraktilurin kom við málingini.

7

Jóhanna hevði saman við fleiri verið og keypt sær ein ferðaseðil til Spania. Hon hevði lært seg nøkur orð á sponskum, so hon dugdi at siga tey mest vanligu orðini. Kvøldið fyri fráferðina pakkaði hon kuffertið og bílegði bil at koyra seg á flogvøllin. Á flogvøllinum møtti hon ferðavinunum. Øll vóru ikki komin. Knappliga ringdi ein telefon. Helena, sum skuldi koma við, var vorðin sjúk, og hon noyddist at boða frá, at hon ikki var før fyri at fara út í heim hendan morgunin. Hon kom tó til Spania nakrar dagar seinni.

8

Pól æt ein maður, um altíð hevði úr at gera. Hann arbeiddi og arbeiddi, og tá ið hann var liðugur at arbeiða, var hann troyttur og vildi bara til hús at hvíla seg. Men ein dagin hevði konan biðið Pól heintað lítlu Evu í barnagarðinum og taka hana heim við. Tað lovaði Pól at gera.

Tá ið Pól kom heim, legði hann seg beint á sofuna og snorksovnaði. Seinni kom konan heim. Hon undraðist, tí tað var so stilt inni. So vakti hon Pól og spurdi eftir lítlu Evu. Tá leyp hann upp, tí hann hevði gloymt lítlu dóttрина.